EVROPSKÝ PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pro kulturu a vzdělávání

2008/0140(CNS)

20. 1. 2009

STANOVISKO

Výboru pro kulturu a vzdělávání

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

k návrhu směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci
(KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Navrhovatelka: Lissy Gröner

PA_Legam

STRUČNÉ ODŮVODNĚNÍ

Návrhem směrnice o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci by Komise chtěla dále rozšířit evropské právní předpisy v oblasti rovnosti.

Změnami Smluv, které přinesla Amsterodamská smlouva v roce 1997, zejména vytvořením článku 13 Smlouvy o ES, získala EU nové možnosti formování politiky rovných příležitostí. V důsledku toho vstoupily v posledních letech v platnost již 4 směrnice, které se týkají:

- rovného zacházení v zaměstnání a povolání;[1]
- rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky;[2]
- provádění zásady rovného zacházení bez ohledu na rasu nebo etnický původ;[3]
- provádění zásady rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování.[4]

V těchto směrnicích je již definován velký počet důležitých pojmů a zásad k prosazení zásady rovného zacházení. To platí např. pro pojmy „přímá a nepřímá diskriminace“, „obtěžování“, „nežádoucí chování“ nebo „navádění k diskriminaci“ a pro zásadu přenesení důkazního břemene ze žalobce na žalovaného v soudním řízení, více odrazujících, ale přiměřenějších sankcí nebo ochrany před šikanováním (nepříznivé zacházení s obětí diskriminace, které podaly žalobu nebo učinily právní kroky).
Tato základní pravidla jsou obsažena i v návrhu směrnice.

V předloženém návrhu jde o to, aby se zásada rovného zacházení rozšířila i na tyto další oblasti společenského života:

- sociální ochranu včetně sociálního zabezpečení a zdravotní péče,
- sociální výhody,
- přístup k veřejně dostupnému zboží a službám včetně bydlení.

K návrhu směrnice předkládá navrhovatelka tyto pozměňovací návrhy:

Diskriminace na základě pohlaví
Návrh doposud neobsahuje jeden podstatný prvek, který má pro politiku rovného zacházení v zaměstnání a pro přístup ke zboží a službám klíčový význam: zákaz diskriminace na základě pohlaví. Navrhovatelka předkládá návrh na odpovídající rozšíření oblasti působnosti směrnice.

Přístup k médiím
Především pro postižené je přístup k médiím stále problematický. Podle navrhovatelky by poskytovatelé audiovizuálních služeb měli brát více v úvahu zejména situaci sluchově postižených. Z technického hlediska umožňují digitální audiovizuální služby různé varianty, jako např. používání titulků v televizních programech. Tuto vizi vyjádřil i Parlament ve svém

[1] 2000/78/ES, přepracovaná v roce 2006
[2] 2002/73/ES
[3] 2000/43/ES
[4] 2004/113/ES

písemném prohlášení o používání titulků ve všech programech veřejnoprávních televizních stanic v EU[1] a měla by být zahrnuta do směrnice jako její výslovná součást.

Přístup ke vzdělání
Návrh směrnice zdůrazňuje zásadu subsidiarity a tím i rozsáhlou autonomii členských států v oblasti vzdělávání. Je však třeba přesto zdůraznit, že členské státy musejí při tvorbě své příslušné politiky v oblasti vzdělávání přihlédnout k nadřazené zásadě rovného zacházení při přístupu ke vzdělání, i když rozdíly v zacházení na základě náboženství nebo víry jsou přípustné, zvláště v případě škol určitého vyznání.

Vícenásobná diskriminace
„Vícenásobná diskriminace“ popisuje situaci, v níž dochází k diskriminaci z vícero samostatných důvodů. Tento pojem by měl být do směrnice začleněn.

Především právní praxe ukazuje, že při projednávání žalob v souvislosti s vícenásobnou diskriminací není ve většině evropských členských států realita diskriminace, s níž se její oběti setkávají, brána přiměřeným způsobem na vědomí.

Ze závěrů šetření vyplývá, že vícenásobné diskriminaci jsou nejvíc vystaveny ženy z menšinových skupin. Společenská realita si žádá přijetí opatření, která umožní bránit se diskriminaci na základě pohlaví a postižení soudní cestou.

[1] P6_TA(2008)0127.

POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Výbor pro kulturu a vzdělávání vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci jako příslušný výbor, aby do své zprávy začlenil tyto pozměňovací návrhy:

Pozměňovací návrh 1

Návrh směrnice
Název

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
Návrh směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk ***nebo*** sexuální orientaci	Návrh směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk***,*** sexuální orientaci ***nebo pohlaví***

Pozměňovací návrh 2

Návrh směrnice
Bod odůvodnění 3

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
(3) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje základní zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Ustanovení článku 10 Listiny uznává právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Ustanovení článku 21 zakazuje diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku ***nebo*** sexuální orientace a ustanovení článku 26 uznává právo osob se zdravotním postižením na opatření, jejichž cílem je zajistit jejich nezávislost.	(3) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje základní zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Ustanovení článku 10 Listiny uznává právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Ustanovení článku 21 zakazuje diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku***,*** sexuální orientace ***nebo pohlaví*** a ustanovení článku 26 uznává právo osob se zdravotním postižením na opatření, jejichž cílem je zajistit jejich nezávislost.

Pozměňovací návrh 3

Návrh směrnice
Bod odůvodnění 9

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
(9) Proto by právní předpisy měly zakázat diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku ***nebo*** sexuální orientace v řadě oblastí mimo oblast trhu práce, včetně sociální ochrany, vzdělávání a přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení. Měly by stanovit opatření k zajištění rovného přístupu osob se zdravotním postižením k zahrnutým oblastem.	(9) Proto by právní předpisy měly zakázat diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku***,*** sexuální orientace ***nebo pohlaví*** v řadě oblastí mimo oblast trhu práce, včetně sociální ochrany, vzdělávání a přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení***, jakož i přístupu k médiím***. Měly by stanovit opatření k zajištění rovného přístupu osob se zdravotním postižením k zahrnutým oblastem.

Pozměňovací návrh 4

Návrh směrnice
Bod odůvodnění 21

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
(21) Zákaz diskriminace by se neměl dotýkat zachování či přijetí takových opatření ze strany členských států, jejichž cílem je předcházet znevýhodňování osob konkrétního náboženského vyznání nebo víry, osob se zdravotním postižením, osob určitého věku ***nebo*** sexuální orientace, či toto znevýhodňování kompenzovat. Taková opatření mohou povolovat organizace osob určitého náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku ***nebo*** sexuální orientace, je-li jejich hlavním cílem podpora uspokojování speciálních potřeb těchto osob.	(21) Zákaz diskriminace by se neměl dotýkat zachování či přijetí takových opatření ze strany členských států, jejichž cílem je předcházet znevýhodňování osob konkrétního náboženského vyznání nebo víry, osob se zdravotním postižením, osob určitého věku***,*** sexuální orientace ***nebo pohlaví***, či toto znevýhodňování kompenzovat. Taková opatření mohou povolovat organizace osob určitého náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku***,*** sexuální orientace ***nebo pohlaví***, je-li jejich hlavním cílem podpora uspokojování speciálních potřeb těchto osob.

Pozměňovací návrh 5

Návrh směrnice
Bod odůvodnění 23

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
(23) Osoby, které jsou předmětem diskriminace na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku ***nebo*** sexuální orientace, mají mít k dispozici přiměřené prostředky právní ochrany. Pro zajištění účinnější úrovně ochrany by sdružení, organizace nebo jiné právnické osoby měly být také zmocněny účastnit se řízení, a to včetně jménem oběti nebo na její podporu, aniž jsou dotčeny vnitrostátní procesní předpisy týkající se zastupování a obhajoby před soudy.	(23) Osoby, které jsou předmětem diskriminace na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku***,*** sexuální orientace ***nebo pohlaví***, mají mít k dispozici přiměřené prostředky právní ochrany. Pro zajištění účinnější úrovně ochrany by sdružení, organizace nebo jiné právnické osoby měly být také zmocněny účastnit se řízení, a to včetně jménem oběti nebo na její podporu, aniž jsou dotčeny vnitrostátní procesní předpisy týkající se zastupování a obhajoby před soudy.

Pozměňovací návrh 6

Návrh směrnice
Bod odůvodnění 24

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
(24) Předpisy týkající se důkazního břemene musí být v případě diskriminace prima facie upraveny, a aby zásada rovného zacházení mohla být uplatňována účinně, musí v případě, že se tato situace prokáže, důkazní břemeno přejít zpět na žalovaného. Žalovanému však nepřísluší, aby prokazoval žalobcovo náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk ***či*** určitou sexuální orientaci.	(24) Předpisy týkající se důkazního břemene musí být v případě diskriminace prima facie upraveny, a aby zásada rovného zacházení mohla být uplatňována účinně, musí v případě, že se tato situace prokáže, důkazní břemeno přejít zpět na žalovaného. Žalovanému však nepřísluší, aby prokazoval žalobcovo náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk***,*** určitou sexuální orientaci ***či pohlaví***.

Pozměňovací návrh 7

Návrh směrnice
Článek 1

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
Tato směrnice stanoví rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku ***nebo*** sexuální orientace s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení v jiných oblastech, než je zaměstnání a povolání.	Tato směrnice stanoví rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku***,*** sexuální orientace ***nebo pohlaví*** s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení v jiných oblastech, než je zaměstnání a povolání.

Pozměňovací návrh 8

Návrh směrnice
Čl. 2 – odst. 2 – písm. b

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
b) nepřímou diskriminací rozumí případ, kdy by v důsledku navenek neutrálního předpisu, kritéria nebo zvyklosti byla znevýhodněna osoba určitého náboženského vyznání nebo víry, osoba s určitým zdravotním postižením, určitého věku nebo určité sexuální orientace v porovnání s jinými osobami, ledaže uvedený předpis, kritérium nebo zvyklost jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a ledaže prostředky k dosažení tohoto cíle jsou přiměřené a nezbytné.	b) nepřímou diskriminací rozumí případ, kdy by v důsledku navenek neutrálního předpisu, kritéria nebo zvyklosti byla znevýhodněna osoba určitého náboženského vyznání nebo víry, osoba s určitým zdravotním postižením, určitého věku***,*** určité sexuální orientace ***nebo pohlaví*** v porovnání s jinými osobami, ledaže uvedený předpis, kritérium nebo zvyklost jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a ledaže prostředky k dosažení tohoto cíle jsou přiměřené a nezbytné.

Pozměňovací návrh 9

Návrh směrnice
Čl. 2 – odst. 2 – písm. b a (nové)

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
	ba) vícenásobnou diskriminací rozumí, pokud je jedna osoba současně diskriminována na základě dvou nebo více

důvodů uvedených v článku 1 a tyto důvody se kumulují.

Pozměňovací návrh 10

Návrh směrnice
Čl. 2 – odst. 2 – písm. b b (nové)

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
	bb) dochází-li k rozdílům v zacházení na základě vícero důvodů uvedených v článku 1, lze tyto rozdíly v zacházení ospravedlnit pouze v případě, že ospravedlnění platí pro všechny tyto důvody, kvůli kterým dochází k rozdílům v zacházení.

Pozměňovací návrh 11

Návrh směrnice
Čl. 2 – odst. 2 – písm. b c (nové)

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
	bc) Společenství je při provádění zásady rovného zacházení podle článku 13 Smlouvy povinno bojovat proti vícenásobné diskriminaci, k níž dochází z vícero důvodů uvedených v článku 13 Smlouvy.

Odůvodnění

Pojem „vícenásobná diskriminace“ byl formulován na Světové konferenci OSN proti rasismu, která se konala v roce 2001 v Jihoafrické republice, a týká se rozdílů v zacházení na základě vícero diskriminačních faktorů (např. diskriminace židovských žen na základě jejich pohlaví – ženského – nebo na základě jejich náboženství – židovského – nebo obou těchto faktorů; či diskriminace kurdského homosexuálního muže na základě jeho etnického původu – kurdského – nebo jeho sexuální orientace – homosexuální – nebo obou těchto faktorů).

Pozměňovací návrh 12

Návrh směrnice
Čl. 3 – odst. 1 – písm. d a (nové)

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
	da) přístup k médiím.

Odůvodnění

Evropská unie musí zajistit, aby všichni občané měli rovný přístup k informacím, médiím, vzdělání a kultuře. (Viz také písemné prohlášení 0099/2007 o používání titulků ve všech programech veřejnoprávních televizních stanic).

Pozměňovací návrh 13

Návrh směrnice
Čl. 3 – odst. 3

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
3. Touto směrnicí není dotčena odpovědnost členských států za obsah výuky, činnosti a organizaci jejich vzdělávacích systémů, včetně poskytování vzdělávání osobám se speciálními vzdělávacími potřebami. Členské státy smí umožnit rozdíly v zacházení ohledně přístupu do vzdělávacích institucí na základě náboženství nebo víry.	3. Touto směrnicí není dotčena odpovědnost členských států za obsah výuky, činnosti a organizaci jejich vzdělávacích systémů, včetně poskytování vzdělávání osobám se speciálními vzdělávacími potřebami***; v přístupu ke vzdělání však nesmí být nikdo diskriminován***. Členské státy smí umožnit rozdíly v zacházení ohledně přístupu do vzdělávacích institucí na základě náboženství nebo víry.

Odůvodnění

Evropská unie musí zajistit, aby všichni občané měli rovný přístup k informacím, médiím, vzdělání a kultuře. (Viz také písemné prohlášení 0099/2007 o používání titulků ve všech programech veřejnoprávních televizních stanic).

Pozměňovací návrh 14

Návrh směrnice
Článek 5

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
Pro zajištění plné rovnosti v praxi nebrání zásada rovného zacházení žádnému členskému státu zachovávat nebo přijímat zvláštní opatření pro předcházení znevýhodňování souvisejícímu s náboženstvím nebo vírou, zdravotním postižením, věkem ***nebo*** sexuální orientací a pro jeho kompenzaci.	Pro zajištění plné rovnosti v praxi nebrání zásada rovného zacházení žádnému členskému státu zachovávat nebo přijímat zvláštní opatření pro předcházení znevýhodňování souvisejícímu s náboženstvím nebo vírou, zdravotním postižením, věkem***,*** sexuální orientací ***nebo pohlavím*** a pro jeho kompenzaci.

Pozměňovací návrh 15

Návrh směrnice
Čl. 7 – odst. 1

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
1. Členské státy zajišťují, aby soudní nebo správní řízení, včetně, považují-li to za vhodné, dohodovacích řízení, směřující k dodržování povinností podle této směrnice byla dostupná všem osobám, které se cítí poškozeny nedodržováním zásady rovného zacházení, i když vztahy, ve kterých mělo dojít k diskriminaci, již skončily.	1. Členské státy zajišťují, aby soudní nebo správní řízení, včetně, považují-li to za vhodné, dohodovacích řízení, směřující k dodržování povinností podle této směrnice byla dostupná všem osobám, které se cítí poškozeny nedodržováním zásady rovného zacházení, i když vztahy, ve kterých mělo dojít k diskriminaci, již skončily. ***Členské státy zajišťují, aby nedocházelo k oddělenému projednávání jednotlivých důvodů diskriminace.***

Pozměňovací návrh 16

Návrh směrnice
Čl. 12 – odst. 1

Znění navržené Komisí	*Pozměňovací návrh*
1. Členské státy určí jeden nebo několik orgánů pro podporu rovného zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich náboženské vyznání nebo víru, zdravotní	1. Členské státy určí jeden nebo několik orgánů pro podporu rovného zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich náboženské vyznání nebo víru, zdravotní

postižení, věk ***nebo*** sexuální orientaci. Tyto orgány mohou být součástí agentur pověřených na vnitrostátní úrovni ochranou lidských práv nebo práv jednotlivců, včetně práv stanovených jinými předpisy Společenství, včetně směrnic 2000/43/ES a 2004/113/ES.

postižení, věk***,*** sexuální orientaci ***nebo pohlaví***. Tyto orgány mohou být součástí agentur pověřených na vnitrostátní úrovni ochranou lidských práv nebo práv jednotlivců, včetně práv stanovených jinými předpisy Společenství, včetně směrnic 2000/43/ES a 2004/113/ES.

POSTUP

Název	Rovné zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci
Referenční údaje	KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Příslušný výbor	LIBE
Výbor, který zaujal stanovisko Datum oznámení na zasedání	CULT 2.9.2008
Navrhovatel Datum jmenování	Lissy Gröner 15.9.2008
Projednání ve výboru	1.12.2008
Datum přijetí	20.1.2009
Výsledek závěrečného hlasování	+: 25 –: 1 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Maria Badia i Cutchet, Ivo Belet, Guy Bono, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Vasco Graça Moura, Lissy Gröner, Luis Herrero-Tejedor, Ruth Hieronymi, Mikel Irujo Amezaga, Ramona Nicole Mănescu, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Doris Pack, Zdzisław Zbigniew Podkański, Pál Schmitt, Hannu Takkula, Thomas Wise, Tomáš Zatloukal
Náhradník(ci) přítomný(í) při závěrečném hlasování	Gyula Hegyi, Nina Škottová, László Tőkés, Ewa Tomaszewska, Cornelis Visser
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(í) při závěrečném hlasování	Maria Berger